

Samuel Tomášik – * 8. február 1813, Jelšavská Teplica, teraz Gemerské Teplice - † 10. september 1887, Chyžné

Evanjelický farár, romantický prozaik a básnik (pseudonymy Kozodolský, Tomášek). Preslávil sa najmä ako autor textu piesne Hej, Slovania, ktorý napísal v roku 1834 počas svojej návštevy v Prahe. Jej poslovenčený variant sprevádzal aktivity štúrovského hnutia. Ako ovocinár a včelár pomáhal Slovákom na Dolnej zemi.

Základnú školu absolvoval v rodisku, Chyžnom a v Jelšave. Do roku 1824 študoval na nižšom gymnáziu v Gemeri, 1824-28 na gymnáziu v Rožňave, 1828-31 na evanjelickom lýceu v Kežmarku, 1834-35 teológiu na univerzite v Berlíne nedokončil. Keď zastupujúci farári v Chyžnom (S. Chalupka, M. Kysel') začali plniť iné poslanie, chyžniansky ev.a.v. cirkevný zbor ho odvolal zo štúdia v Berlíne a zvolil ho za svojho farára. Neskôr bol gemerským evanjelickým seniorom a dozorcóm evanjelických škôl. V rokoch 1856 – 1860 sa stal dozorcóm škôl a pričínil sa o založenie prvého slovenského evanjelického gymnázia v Revúcej. Popri duchovnej činnosti bol členom Tatrína, Matice slovenskej a ďalších spolkov doma a v Čechách

Svojou tvorbou sa radí do medziobdobia medzi kollárovsou a štúrovskou generáciou. Začínal latinskou tvorbou (poézia), no tiež sa zaujímal o ľudovú tvorbu. Okrem latinčiny písal tiež česky a slovensky. V jeho tvorbe sa veľmi často objavuje výzva do boja za slobodu či spravodlivosť, snaha dokázať dôležitosť slovenského národa v dejinách Uhorska, no venuje sa i básňam satirickým, manželským, či na báze ľudovej tvorby. Priestorovo umiestňuje svoje diela na územie Muráňa, resp. do gemerského regiónu. Jeho diela sa vyznačujú spevnosťou a ľudovým jazykom, pričom viaceré boli zhudobnené alebo zľudoveli.

Samo Tomášik: Hej, Slováci!

*Hej, Slováci!, ešte naša slovenská reč žije,
dokiaľ naše verné srdce za náš národ bije,
žije, žije duch slovanský, bude žiť na veky,
hrom a peklo! márne vaše proti nám sú vzteky!*

*Jazyka dar zveril nám Boh, Boh náš hromovládny,
nesmie nám ho teda vyrvať na tom svete žiadny:
i nechže je koľko ľudí, toľko čertov v svete,
Boh je s nami, kto proti nám, toho parom zmetie.*

*I nechže sa aj nad nami hrozná búrka vynesie,
skala puká, dub sa láme a zem nech sa trase:
My stojíme stále pevne ako múry hradné -
čierna zem pohltí toho, kto odstúpi zradne!*